

چکیده

مقدمه

ارائه خدمات غیرضروری در طبابت بیماری های قلبی عروقی شایع، هزینه بر و آسیب رسان است به منظور کاهش استفاده از خدمات غیرضروری، مفهوم جدیدی از پیشگیری تحت عنوان پیشگیری سطح چهارم در علم پزشکی مطرح شد. پیشگیری سطح چهارم اقدامی است که در آن ارائه دهندگان خدمات بهداشتی درمانی مراجعه کنندگان خود را از آسیب ها و هزینه های ناشی از اقدامات غیرضروری تشخیصی، درمانی و پیشگیرانه محافظت می کنند. از این رو هدف مطالعه حاضر طراحی الگوی پیشگیری سطح چهارم در مراقبت های بیماری های کرونر قلبی در ایران است.

روش پژوهش

مطالعه‌ی حاضر به صورت تلفیقی انجام گرفت. ابتدا با انجام یک مطالعه‌ی مروری نظام مند، دلایل خدمات غیرضروری و راهکارهای کاهش این خدمات در سایر کشورها شناسایی شد. سپس در بخش مطالعه کیفی با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته، دلایل خدمات غیرضروری و راهکارهای کاهش این خدمات در ایران شناسایی شد. بعد از آن با استفاده از پنل خبرگان ابعاد الگوی پیشگیری سطح چهارم در مراقبت های بیماری های کرونر قلبی مشخص شده و الگوی اولیه طراحی شد. در نهایت جهت اعتبار سنجی مدل پیشنهادی از تکنیک دلفی در دو مرحله استفاده شد.

یافته ها

طبق نتایج مرور نظام مند در نهایت ۲۳ مقاله وارد مطالعه شدند که ۱۱ مقاله به بررسی دلایل ارائه خدمات غیرضروری و ۱۲ مقاله نیز به بررسی راهکارهای کاهش خدمات غیرضروری در مراقبت های بیماری های عروق کرونری پرداخته بودند. همچنین طبق نتایج مطالعه کیفی دلایل ارائه خدمات غیرضروری در ۵ دسته شامل دلایل فرهنگی، دلایل مرتبط با سیستم سلامت، دلایل مرتبط با صنعت و تکنولوژی، دلایل مرتبط با ارائه کنندگان و دلایل مرتبط با بیماران طبقه بندی شدند. راهکارهای کاهش خدمات غیرضروری نیز مطابق با دلایل ارائه خدمات غیرضروری در ۵ دسته طبقه بندی شدند. در نهایت مدل پیشنهادی این پژوهش با تمرکز بر تغییر رفتار پزشک و بیمار با به کارگیری عوامل زمینه ای جهت تغییر دانش و نگرش پزشک و بیمار، عوامل توانمند ساز به منظور افزایش توانایی پزشک و بیمار در کاهش خدمات غیرضروری، و عوامل تقویت کننده به منظور تنبیه رفتار نامناسب و تشویق رفتار مناسب در جهت کاهش خدمات غیرضروری، ارائه شد.

نتیجه گیری

پژوهش حاضر، نحوه کاهش اثربخش خدمات غیرضروری در نظام سلامت کشور را در قالب مدل ارائه داده است. این مدل بر بهبود تصمیم گیری پزشک و بیمار در جلسه ویزیت متمرکز است چرا که تصمیم نهایی در رابطه با ارائه و دریافت خدمت در این جلسه اتخاذ می شود. و از آنجا که تنها یک عامل برای توصیف خدمات غیرضروری وجود ندارد بنابراین تنها یک سیاست مداخله ای نیز برای کاهش خدمات غیرضروری در طراحی مدل نمی تواند موثر باشد و باید ترکیبی از استراتژی های بالینی، اقتصادی و سیاسی را به کار گرفت.

کلید واژه

پیشگیری سطح چهارم؛ خدمات غیرضروری؛ بیماری های عروق کرونری